

O AKTUELNIM PITANJIMA PARTIJSKO-POLITIČKOG RADA PRED VIII KONGRES SAVEZA KOMUNISTA

U želji da dade određeni doprinos pretkongresnoj aktivnosti naš časopis je organizovao diskusiju o sistemu rada organizacija Saveza komunista i aktuelnim pitanjima ideološko-političkog rada u JNA. Istaknuta su pre svega sledeća pitanja: povezanost rada organizacije Saveza komunista i komandi; ostvarenje jedinstvene akcije komunista u životu i radu jedinica; rad komunista na funkcionalnim dužnostima — mesto i uloga organizacije Saveza komunista; demokratski centralizam u radu naših organizacija; kritika i samokritika u radu naših organizacija; međusobni odnosi i organizacija Saveza komunista; metod rada rukovodstava i osnovnih organizacija Saveza komunista; oblici okupljanja komunista; mesto i uloga organizacija Saveza komunista po aktuelnim pitanjima izgradnje jedinica (učvršćenju discipline, unapređenju metoda rukovođenja, upoznavanju tehnike itd.) kao i: idejno osvetljavanje aktuelnih zadataka na jačanju bojeve gotovosti; širina sadržaja ideološko-političkog rada u armiji; jedinstvo ideološko-političkog obrazovanja i borbenog aktivnog odnosa prema zadacima, slabostima i problemima jedinica; realno tumačenje našeg društvenog razvitka; usmeravanje i podsticanje individualnog rada (uloga individualnog rada u podizanju kvalifikacija starešina za što uspešnije obavljanje funkcionalnih dužnosti); revolucionarna i ratna iskustva i posleratne generacije naših starešina; aktivnost vojnika u nastavi i vannastavna aktivnost vojnika; ideološko-politički rad i učešće starešina u društvenim organizacijama. Naglašeno je da dolaze u obzir i neka druga pitanja koja su danas značajna za unapređenje partijsko-političkog rada.

Na učešće u diskusiji pozivaju se svi drugovi koji mogu pružiti određen doprinos svestranijem sagledavanju tih pitanja. Iz diskusije se objavljuju prilozi u onoj meri u kojoj odgovore pomenutoj zamisli i zadovolje određene kriterijume koji i inače važe za priloge u «Vojnom delu».

U diskusiji koja je dosada vođena zahvaćena su neka od pomenutih aktuelnih pitanja, već prema tome kako su učesnici diskusije pojedina od njih poznavali i bili za njih zainteresovani. Na taj način dobijen je jedan mozaik mišljenja, analiza i iskustava kojim se svestranije osvetljavaju neka od aktuelnih pitanja partijsko-političkog rada, koja objavljujemo u ovom broju. Nadamo se da će časopis dobiti nove priloge u ovoj razmeni mišljenja, koje bismo objavili u sledećem broju i da će se sve to skladno uklopiti u opšte napore naših organizacija na poboljšanju svoga rada i daljoj izgradnji Armije.

POVEZANOST RADA ORGANIZACIJA SAVEZA KOMUNISTA I KOMANDI

General-major *Momčilo DUGALIĆ*

S obzirom na to da sadržaj rada organizacije Saveza komunista u velikoj meri izvire iz zadatka i problema koje rešavaju komande, jedno od važnih pitanja u sistemu i metodu rada organizacija i rukovodstava SK jeste i pitanje uzajamne povezanosti i uslovljenosti rada organizacija SK i komandi jedinica i ustanova. Osnova ovog pitanja leži u shvatanju mesta i uloge organizacije SK u sistemu vojne organizacije, a pre svega u njegovoj primeni u praksi.

Većina rukovodstava, organizacija i članova SKJ u Armiji ovo dobro poznaje, pravilno shvata i u praksi najčešće i pravilno primenjuje. Međutim, pošto nema nekog propisanog recepta kakva treba da bude uloga organizacije SK u svakom konkretnom slučaju koji se rešava u komandama, jedinicama i ustanovama, gde je »granica«, dokle treba da se angažuje, a da se ne umeša u zadatke komande, nisu retki slučajevi nerazumevanja (bilo s jedne ili druge strane pa i obostrano), u pogledu načina na koji treba da dođe do punog izražaja idejno-politička uloga organizacije SK. Ta nerazumevanja kreću se od preuveličavanja uloge automatskog dejstva postojećih vojnih propisa i naređenja kojima se reguliše sav unutrašnji život i rad jedinica, pa do pojava da organizacije SKJ, bilo same ili pod uticajem starijih, preuzimaju rešavanje nekih poslova i problema od komandi. I jedna i druga pojava daju u praksi negativne rezultate.

U prvom slučaju sužava se sadržaj rada organizacije SK vezan za konkretan život jedinica i ustanova i svodi na dosta apstraktan ideološko-politički rad. Na taj način se umanjuje njena prevashodno idejno-politička uloga u mobilisanju i pokretanju članstva, a preko njega i celokupnog sastava jedinice, na vanredno zalaganje na funkcionalnim dužnostima, kad god to situacija u celini ili kod pojedinog zadatka zahteva. Ne treba posebno naglašavati da se odsustvo idejno-političkog uticaja organizacije SK u životu i radu komandi, jedinica i ustanova, negativno odražava na politički nivo i na razvijanje sposobnosti organizacije SK da blagovremeno uočava, idejno-politički osvetljava i ukazuje na aktuelna pitanja i probleme. I, što je vrlo važno, negativno se odražava na mobilisanja ljudi pri rešavanju svakog konkretnog zadatka. U stvari, najveći deo idejno-političke aktivnosti komunista mora imati sadržinu koja izvire iz političke analize i procene rada i života komandi, jedinica i ustanova.

U drugom slučaju, ako se organizacija SK angažuje na praktičnom rešavanju pojedinih pitanja za koja su jedino komanda i njeni organi nadležni i kvalifikovani, to ima trostruko negativne posledice. Prvo, organizacija SK upada u sitni praktikizam, zapostavlja svestranu analizu i političku procenu stanja u celini i pitanja koja se rešavaju i

time sužava svoju idejno-političku ulogu. Drugo, vodi pasiviziranju i umanjanju odgovornosti komandi i starešina za stanje i probleme u jedinicama i ustanovama, umesto da je politički razvija i podiže na viši stepen. I treće, ne obezbeđuje da se na taj način postavljene zadaci na vreme i efikasno izvrše. Upravo do takvih pojava dolazi samo kod komandi i starešina koji nemaju dobar sistem rada. Tamo gde komanda pravilno radi, organizacija SK neće joj se »mešati« u nadležnost. Takva komanda obezbeđuje uslove da organizacija SK razvije punu idejno-političku aktivnost i da pri izvršavanju zadataka čitav sastav bude i politički pripremljen. Takav rad podstiče na zalaganje i stvaralački odnos u izvršavanju zadataka. Primeri iz prakse gotovo svakodnevno pokazuju da kada komanda dobro organizuje neki zadatak, uz odgovarajuću partijsko-političku pripremu, jedinice postižu maksimalne rezultate.

S obzirom na to da su zadaci i problemi komandi i organizacije SK isti, da se često i u komandi i u organizacija SK nalaze isti ljudi, to su i uzajamna povezanost i uslovljenost rada komandi i organizacije SK velike i stalne. Samo su način i metod prilaznja njihovom rešavanju suštinski različiti. Komanda prilazi rešavanju pitanja metodom komandovanja i naređivanja, a organizacija SK metodom idejno-političkog objašnjavanja i uticaja na svest ljudi, da se komunisti u radu na funkcionalnim dužnostima ne zadovoljavaju minimumom, već kao najsvesniji u jedinici svojim primerom podstiču ceo sastav na zalaganje do maksimuma. U tome i jeste onaj matematički nemerljivi faktor snage jednog vojnog kolektiva koji raste ili opada u zavisnosti, pored ostalog, od dobrog ili slabog rada organizacije SK.

Kada se postavlja pitanje gde počinje i prestaje uloga organizacije SK i komandi po određenim pitanjima i zadacima, odnosno koji su to problemi kojima se bavi organizacija SK, a kojima komanda, treba polaziti od toga da su to u osnovi njihovi zajednički zadaci, samo u tome svako ima svoju ulogu i mesto. Granica među njima nije povučena. Sve zavisi od toga koja strana problema je aktuelnija. Ako je u pitanju organizaciono-stručna strana problema, ona se može efikasno rešiti jedino komandnom linijom, i težište je na komandi. Ali ako je u pitanju moralno-politička strana, mora se više angažovati organizacija Saveza komunista. Međutim, bez obzira na to o kojoj se vrsti problema radi, ako zataji komandna linija, organizacija SK ne sme ostati pasivna. I obrnuto. Pri tome se uvek mora voditi računa da veće angažovanje organizacije SK na problemima i zadacima komande ne sme da umanjuje njenu ulogu i odgovornost za stanje u jedinici. Organizacija i tada podstiče komandu, a ne rešava sama problem.

Savez komunista još uvek ima značajnu ulogu kao moralno-politička snaga koja idejno-politički mobilise i pokreće ljude na krajnje napore u radu. Ona uživa veliki ugled i predstavlja nepodeljen autoritet u našim jedinicama i ustanovama. Komande i starešine računaju s tim faktorom u svom radu. Međutim, u organizaciji i planiranju oni često ne poklanjaju dovoljno pažnje stvaranju potrebnih uslova za rad organizacije SK, već ih prepuštaju da one same obezbeđuju te uslove.

U radu nekih rukovodstava i organizacija SK u komandama ima i pojava sektorisanja. Organizacije i rukovodstva SK ne sagledavaju dovoljno stanje u celini, da bi na osnovu svestrane procene izdvajala

najaktuelnija pitanja za svoju idejno-političku aktivnost, već probleme posmatraju odvojeno i bez dovoljne uzajamne povezanosti pojedinih sektora, što je neophodno za normalno funkcionisanje cele vojne organizacije. Najčešća posledica takve prakse u radu je kampanjsko i jednostrano rešavanje problema, a s druge strane, sužavanje odgovornosti komunisti i organizacija SK za stanje u celini. Nema potrebe naglašavati da funkcionisanje pojedinih organa komande i idejno-politička aktivnost komunisti predstavljaju nerazdvojnu celinu. Na primer, ako je slabo materijalno poslovanje, ono će se negativno odraziti kako na vojnostručnu obuku, tako i na brigu o ljudima, a to sve skupa na moralno-političko stanje i borbenu sposobnost jedinice. Ili, ako je slaba vojnostručna obuka, to će se negativno odraziti na moralno funkcionisanje ostalih sektora itd. Jedan od uzroka pojava sektorisanja je praksa da se u rukovodstva SK biraju najodgovornije starešine pojedinih sektora u komandama. Na taj način se objektivno i u rukovodstvima SK pojavljuju starešine koje imaju odlučujuću ulogu i u komandama. U najviše slučajeva to ne smeta, ali nije redak slučaj da to i negativno utiče na metod rada organizacija SK, da se pojavljuje sektorisanje i komandovanje kroz pojedine odluke i zaključke rukovodstva SK. S obzirom na kadrovsku situaciju, sastav komandi i rukovodstava SK ne moraju se poklapati. Ne mora biti obezbeđeno mesto u rukovodstvima SK izvesnom broju starešina samo zato što se nalaze na određenim dužnostima.

Pukovnik Boško RODIĆ

Neke organizacije Saveza komunisti preuzimaju poslove komande. Mislim da treba reći, ukoliko je moguće, odkud sve to dolazi, s obzirom da se to duže vreme konstatuje, ali ne rešava. Sigurno je da ćemo se s tim sretati i ubuduće, jer verujem da nije moguće pronaći ključ kojim bi se sve to rešilo i potpuno skinulo sa dnevnog reda.

U praksi sam često nailazio da osnovne organizacije rešavaju probleme za koje su nadležne komande i to onako kako bi to komande radile. To preplitanje, mešanje uloga mi nećemo moći ni ubuduće u potpunosti prevazići, već ćemo to stalno prevazilaziti kroz rad i naročito za to pogodne oblike — seminare koje smo imali i danas, a i kroz ove pretkongresne diskusije.

Važno je videti zbog čega ponegde odluke i zaključci organizacije Saveza komunisti liče na zapovesti i naređenja. Pre svega, to je posledica neumešnosti organizacije da određene probleme osvetljava sa partijsko-političke strane, ali to je i posledica i jednog oportunitizma u nekim organizacijama. Lakše je rukovodstvu i članovima organizacije SK zaključiti da se to i to uradi ili ispravi, nego raspravljati o konkretnoj odgovornosti drugova koji su kao starešine po zakonu dužni da to otklone. Svi ti drugovi komunisti sede zajedno na sastanku, ali ne raspravljaju o konkretnoj partijsko-političkoj odgovornosti onih koji svoje dužnosti ne obavljaju dobro, već donose odluke da neko drugi uradi ono što je trebalo da oni već učine. To je ona linija nezameranja, oportunitizma i manjeg otpora. Da se ne bi konkretne stvari raspravljale, neke organizacije i rukovodstva SK idu linijom »manjeg otpora« i donose takve zaključke koji liče na zapovest komande. Takvim radom komiteti i rukovodstva organizacija SK u Armiji preuzimaju na sebe

poslove i ulogu komande, slabe komandni organizam, a sami zanemaruju svoje osnovne obaveze i ulogu. Ne kažem da je to jedini razlog zbog čega se ponekad organizacije Saveza komunista mešaju u nadležnost komandi i preuzimaju njihovu ulogu, ali je to, u svakom slučaju, jedan od razloga i činioca koji utiču da se rad o mnogim pitanjima komande i partijske organizacije duplira, mada se u osnovi zna šta ko ima da radi.

Pažljivom analizom mogli bismo naći i ostale elemente koji na to utiču. Pri aktivnom radu i studiranju problema neće doći do toga da partijska organizacija »izdaje zapovesti« već će to ostaviti starešinama iz komande.

Pukovnik *Dragan VUJIĆ*

Do preplitanja nadležnosti, odnosno mešanja organizacije SK u poslove komande, dolazi zbog toga što su se neke organizacije SK više orijentisale na sprovođenje direktiva, propisa i zakona nego na analizu i dublje sagledavanje problema i što naređuju da se zadaci izvrše, a ne prate pojave, ne otkrivaju uzroke i vaspitno ne utiču na ljude.

U radu organizacije SK štetno mogu da se odraze i pojave kao što su neuvažavanje i neprihvatanje inicijative potčinjenih i mlađih. Neshvatanje značaja odgovornosti prema onima kojima se rukovodi negativno utiče i na rad organizacije i na uspeh jedinice. Kontrola odozdo, iako nije dovoljno kvalitetna, masovna je i intenzivna, uvek prisutna, te i vrlo značajna. Pogrešno je samo voditi računa da se udovolji zahtevima pretpostavljenih, a zapostaviti šta o tome misle i kako to prihvataju oni kojima se rukovodi. Tu organizacija SK može imati vrlo važnu ulogu i značajno mesto. Takođe i nedovoljno angažovanje nekih starešina da se aktiviraju vojnici i potčinjeni u izvršavanju svih zadataka je pojava o kojoj organizacija SK mora povesti računa, jer njihov pasivan odnos je vrlo opasan za uspeh svake jedinice.

Mislim da je za te odnose značajna pravilna orijentacija organizacije Saveza komunista u komandama. Organizacija SK je ta koja treba da se bori protiv prenošenja subordinacije u svoje redove, ali i za pravilno shvatanje ovog principa u armijskom organizizmu. Njena je briga da starešine shvate da ne mogu uspešno odgovoriti svojim dužnostima ako ne slušaju i ne uvažavaju mišljenja i aktivnost mlađih i potčinjenih i da bez toga nema unutrašnjeg jedinstva i uspeha u radu jedinice. Ona treba u tom smislu aktivno da radi i da obezbeđuje takav uzajamni odnos starešina — vojnik koji odgovara karakteru naše armije.

Na rad komandi i organizacija SK negativno se može odraziti pojava da neke starešine, koje su u organizaciji zajedno sa svojim vojnicima, teže da odnos starešina-vojnici, vaspitač-vaspitanik zadrže u radu i životu osnovne organizacije. Starešine shvataju da one treba da daju zaključke i poslednju reč. Ta uloga profesionalnog vaspitača, ukoliko se ne vodi dovoljno računa, može da stvori pogrešnu predstavu o starešinama i članovima Saveza — da je omladinac — vojnik isključivo objekt vaspitanja, da se od njega ne može gotovo ništa naučiti i sl. Starešine taj stav često nesvesno prenose na rad osnovne organizacije. Zato rukovodstvo organizacije i drugi faktori, ukoliko i sami nisu na pogrešnom putu, imaju poseban zadatak da rad postave na potpuno demo-

kratskoj osnovi, s obzirom da su u osnovnoj organizaciji svi jednaki i da se tamo ljudi dogovaraju, a ne komanduju jedni drugima. Ovde spadaju i pojave da neka rukovodstva organizacije SK, da se ne bi zamerila svojim starešinama, ne uzimaju ove na odgovornost, ne kritikuju ih za slab rad, već idu linijom manjeg otpora — krivce maskiraju, a često u takvim situacijama ističu da je čitav kolektiv odgovoran. Ima slučajeva da pojedine starešine fetišiziraju pravila i propise, češće čin i položaj, i da takvo shvatanje unose u rad osnovnih organizacija, gde su svi članovi jednakih prava. Zbog toga u rad i odnose organizacije SK one unose psihologiju kontrolora, odnos stariji — mlađi. Jedan od posledica takvog shvatanja i rada je pasivan odnos mlađih prema nekim aktuelnim pitanjima iz života i rada jedinica, pri čemu oni prepuštaju da sve reše stariji po položaju, pa čak i one zadatke koje prema podeli rada oni treba da izvrše; oni se mire i sa zaključcima organizacije koji liče na naređenje i ne ukazuju na slabosti.

Sve to ukazuje na zadatke u borbi protiv ovih iskrivljavanja, pogrešnih shvatanja i preplitanja nadležnosti Saveza komunista i komandi.

Očigledno je da organizacija SK ne može i ne sme sve da propisuje i da naređuje kao komanda. Ona mora da vaspitava politički, da sagledava i analizira probleme, traži i otklanja uzroke, a po potrebi i da uzima na odgovornost svoje članove. Ali u njoj moraju svi biti jednaki u odgovornostima i obavezama. Ako tako radi, ona pomaže i komandovanju. Nema sukoba tamo gde se smišljeno i dobro radi.

No, da bi u ovom radu uspela organizacija SK mora da bude samostalna, nezavisna od volje ovog ili onog faktora komandovanja i upravljanja. Pod samostalnošću organizacije podrazumeva se takav rad i takve akcije koje u punoj slobodi razvijaju i jačaju armijski organizam. Ako se tako u praksi prilazi zadacima, onda nije moguć ozbiljan raskorak u radu.